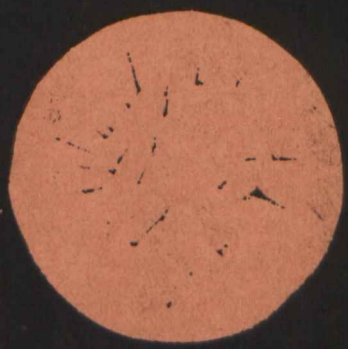

TÄG

ÕPILASPERE
AAIKAR

T.T.G.

Nr. 14. Mai 1930.a.

II. aastakäik.

Väljaandja: Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi Õpilaspere. Peatoimetaja: Aug. Raud; abi: D.Koppel. Tegev toimetaja: A.Grünverk. Toimetuse liikmed: S.Adamson, A.Hurt, T.Linde, L.Pekk, V. Taadler. Tallituse juhataja: V.Käppa. Kaastööd võtavad vastu toimetuse liikmed igal ajal. "T.T.G." ilmub iga kuu 1. ja 15. päeval, väljaarvatud õppetöö vaheaegad. Nri suurus vähemalt 16.lhk. Üksiknri hind 25.senti. Tellimisrahad järjekordse ilmunud nri eest tulevad tasuta hiljemalt 8. ja 23. kuupäevaks klassivanematele. Selleks saamiseks ajaks tulevad sisse anda klassivanemaile ka uue nri tellimised.

ABITURIENDI SAATUS PÄRAST KÜPSUSTUNNISTUSE KÄTTESAAMIST.

Iga vanakese-maa orbiiti kulgev retk paiskab inimlaata nagu sügisene vihm see ni jälle uusi ja värskeid abituriente, kes on istunud aastaid koolipinkidel, määrinud naelte viisi paberit ja vaevanud tüütavalt ja päalekäivalt omi närve. Neil on olnud nagu teatav järjekindel amet, nagu mehaaniline harjumus igapäev käia ja tallata kooli ja koduvahelisi tänavakive. Iga vähem kui asi koolis on paigutatud kooli korra nikerdatud raamesse, iga maailmakaare poolt on abiturienti ümbritsenud reeglid ja nõuded kui nägematud niidid.

Kooli lõpetanud, jäävad maha juba nii omakssaanud reeglid ja harjumused; tunned, et nüüd oled vaba, vaba enese eluvel, valged purjed täis edasikandvat tuult. See eluvesi ei ole aga vaikselt keev lättelõige liivarikkas maas, ei ole nõtkelt loksuv jõgi, vaid see eluvesi on lai ulgumeri, alalises elutantsus keerlev, alati uues, mittekorduv. Nüüd tunned end vabana nagu lendualustav kotkas kaljude veevoolu, all sügavas aga lõbu ja naudingute avatlevad kuristikud. Kõrvus vaid nagu läbi rulluva udu ilusad, tõstvad sõnad, meeles mälestused möödunud ajast ja ideaalidest. Nüüd aga, kui pead ise läbi katsuma ideaale, unistusi, näed veel tontlike ideaalide varje. Tunned end seisvat ristteel kui salapärasel jaaniööl, ja kaugelt nagu verstade tagant kuuldu õnne helisev huige. Neli tuult ja neli teed, ent üht pidi võid ainult minna. Kuidas otsustada, millist valida. Kes teab, millised on need teed säääl, kuhu silm ei ulatu ja vaim ei küüni?

Ainult aastasada on läinud päevi, kui vabanesime orjapõlvest, kui jõudsime lahendamata oludesse majanduslikult, ainult mõned aastakümned võivad uhkeldada hariduse võidukäigu ja sellega kaasaskäiva rahvusliku iseteadvuse ärkamisega - ja ometigi räägitakse, et haritlaste pere meil on juba liiga suur. Tuleb iseenesest otsus: meil ei osata hinnata haridust. Varem maailmasõja eel, kus niisamuti keskkooli lõpetajaile polnud kerge rahvuslikel põhjusil kohta leida, kiitis meie avalik arvamine sellest hoolimata edasipüüdjaid. Kurdetakse, et keskkool ei andvat elukutset, ei saavat kohta. Aga keskkooli ülesanne on ju anda üldharidust. Keegi vist keskkooli lõpetajaist ei kaeba selle üle, et ta on lõpetanud keskkooli, vaid igauks vast tunneb seesmist häädneelt, et ta on suutnud omandada haridust ja võib end lugeda haritud kodanikuks, keda vajab eestkätt meie demokraatlik riik.

Elukutse mure on muidugi tõsine mure neile, kelle elu aineliselt kindlustamata. Neile peaks elukutse võimaldamiseks vastu tulema riik.

Meie väikeses riigis on paratamatu, et kõik abiturientid vastavaal tööaladel ei leia tegevust. Meil ei ole neist tööaladest põud, aga meie ajame piskuga läbi ja ei kutsu neid mitte ellu.

Mis riivab seda, et paljud meie haritud noortest lihttööd teha ei taha, siis tuleb see ainult halvast kasvatusesest ja muist halvadest mõjudest. Keskkool peab, nii samuti peavad ka vanemad, kasvatama omi lapsi tööd armastama ja äratundmisele viima, et on olemas ainult üks töö (mitte "peenem töö ega "mustem töö"), mida elu nõuab meilt. Oleme ainult siis väärilised, kui teeme kõik tööd, mis meile ette vee-retab elu. Noorsugu peab tervenema tööhäbit, sest ega siis kõik ikka ei mahu intelligentsi tööaladele.

Osa abiturientidest valivad enestele kinnisilmi tee ülikooli - hariduse kulminatsioonitemplisse. Minna ülikooli tähendab sedasama, et lükata elukutse otsustamise küsimus mõne aasta võrra edasi ja siis seista jälle uuesti selsamal tuttav ristteel, kus seisti mõni aasta varem abituriendina, kuigi avarama vaatepiiriga ja tinaraskema pääga.

Kuigi meie teenistuse võimalused on väga viletsad, ei tule abiturientidel ometi mitte ülikooli haridust alahinnata, eriti mitte meie naistel, kes me tahame võistelda meestega. Ainult ühesugust haridust omades suudame nendega võistelda, püsime nendega kõrvuti. Haridust ei tohi pidada kunagi üleliigseks pagasiks. Ülikooli ei tule minna mitte "vedelema", vaid vaimliste huvide katsel.

Ühed abiturientidest, kes on ainult kuulnud koolis lauldavaist, õhushõljuvaist ideedest, tunnevad endid olevat nagu triiphoonest välja istutatud. Nad tahavad juurduda, ent neil pole maapinda, kuhu omi juuri ajada. Harilikult kohtavad kooli pedagoogiä imestavail nägudel nõututena selliseid abituriente, kes koolipingis ei lasknud eneste kohta suud kulutada ühegi laimusõna väljendamiseks. Neil puudub elupraktika. Elu ei ole illusioonide pesa. Ta on karm, kinnine.

Osa abiturientidest jäävad aga ilma mingisuguse kärsituseta ootama oma "printse", kes küll tihti sellistena ei ilmu, kui neid on oodatud. See on see viimne tee, kui teistel teeharudel on laided ees. See on vähemalt viimse teena mõeldud õpilase põlves. Ent nii elu uisapäisases puhangus tundub see nagu toetavana, teedes, et jagad oma saatust kellegi teisega ja kasvavad tulevasi kodanikke, kes jätkaksid elu edasi.

Abituriendiä, kes on maalt ja keda linn ei ole veel hingeliselt kultiveerinud, lähevad kõigi oma teadmiste ja tagavaraks pandud kraamiga maale, unustades varsti $a/b = d$, ning kiinduvad maale kui väärilised perenaised. Võib olla hiljem läbi ähna mäletavad veel siinust ja coosinust ja tarvitavad neid nimetusi vast vasikate ristimisel.

Iga abituriendi saatust on isesugune. Mõni võib kavatseda suurejooneliselt, võib vaimus näha oma saatust kui peeglis, ent uskamatu! võib saatust sulle hoopis teist teel juhatada, millest sa ennem ehk pole näinud undki.

NEISTSIINAEIST LAHKUNUIST.

(Järg.)

VI. Lond (1925.a.)

Täna algame Juuli Luksep'aga. Pärit Aakre kandist, Pukast maha minna sinna tahapoole Fikasilla metsade rajooni. Iseloomulikumaid kujusid V-a klassis. Kehakasvult rohkem lopsaka kui keskpärase poole, blond, klaarjunega, roosat põsil. Tõsisevõitu, kuid naeratus ei olnud ka mitte kuskil krunel. Rahulik, pikatoimelise mooduga, tasategelev, parasjagu häälitsev ja mõõdukalt liikuv "Lull" (nii kutsusid teda klassisõbral) ei proovinud küll vist kunagi oma hääleredeli kõrgemaid toone ega pingutanud häälepaelu fortissimo jaoks, nagu ta ei teinud millalgi pikkade tootsi-sammude harjutasi ega sooritanud kergejalgse plika haraka-pa'sid. Soliid mõõdukalt normeeritud ta olemis-monomeeter. Sõprade-klieke suhtus temale äärmise andumusega, armatsemisega. Õpetajaile oli ta silmateraks. Ei olnud neil kunagi ta vastu mingeid soove. Patentne koolilaps läbi-läbi. Püsis cum laude kõrgeimais sfäärides nagu iseenesest mõistetavalt. Kooli-organisatsioonide-ahelas oli Lull oluline tüli. Nii mõõdukas see koolipõlve õnnis ajakene kõige meeldivamas säras Juuli Luksepa suhtes. Ent kui oli saabumas koolilõpetamise ülevaim moment, nägin ootamata, et Lull nuttis nakkavalt halusasti. Oli juhtunud midagi, mis oli torganud haavavalt ta hella hinge, millega oli õige lähedalt ühenduses kellegi pedagoogi ettevaatamatu kõva sõna mingi välja kannatamatu süüdistava mõttega. Asi tikkus lõppema päris katastroofiliselt. Intsident ähvardas rikkuda klassi meeletolu lõppaktusel ja lõpp-trill-trallil põhjalikult. Lull leidis olevat loomiliku puududa abiturientide lõppolengu! ja arvas nägevat vahejuhtumises põhjust muuta isegi sõbralikku suhet oma ärmastatud kooliga. Siis tuli nende ridade kirjutajal, kui klassijuhatajal, teha raske reis Kanossasse - J. L. korterisse, mis asus tookord kõrvalmajas Riia tänaval. Millest meie seal üle tunni aja kõnelesime, pole küll enam detailides meeles, kuid mäletan, et selles kõneluses oli annus sentimentalismi, 0,55 südamele mõjuvat tragismi ja portsjoniline lahustamata altruismi. Lõppeks oli lõpp hea, kõik hea. Episood elutraagikast lahendus rahu ja kooskõlaga ja endised vahekorrad seati uuesti jalule.

Kes oskaks saatust piltlikult kujutella? Arvan, et maailmas on ainult üks-ainus tiranniline saatus. See on selline saatus, mis on kõikjal, ent pole siiski kusagil. Juba koolipingil hiilib ta saatanlikult-irvitav, mõnd paitav, mõnd hoolimatult viisakuseta tõugates läbi õpilaste ridade. Juba sündimise man märgib ta sind üles elukvoorumi hingede-raamatusse, igavesesse, mõistetavasse ainult talle enesele.

Ja abiturientid, kes istub korralikult, oodates küpsustunnistust ja kuulates veel viimseid õhutavaid sõnu: "Minge, elu vajab teid, teie olete eluniidid, millest elu kootakse," märgib saatus nime juure punase märgi, s.t. sa oled eluküps. Mine ja ela siis nüüd, nüüd, kus sul on kahekeelega eluvõti. Mine ja ela, pane vastu tuultele kiüruviivatele ja ära raue enne, kui saatus, see vanapoiss hallis ürbis, kutsub sind. Mine ja hinga siis veel sügavalt viimast korda surelikekude nähes ja alusta lendu igavesele elule - hingede-riiki. H.Taska.

=====

EESTI KIRJANIKKUDE HARIDUS.

Elame ajajärgul, mis hindab tühist paberitükki enam kui inimese sisemist väärtust. Inimeses hinnatakse ainult seda haridust, mis tema koolis käies on omandanud, hinnatakse inimest selle järgi, kas ta on algkooli või ülikooli haridusega, kuna tema südameharidust, mis on omandanud elukoolis, mille on annud sügavad elamused ning muljed, sellist haridust peetakse ei-millekski ja tahetakse ikkagi ainult diplomini näha.

Pole huvituseta jälgida nende naiste ja meeste haridusekäiku, kes on annud meile parima osa enesest, on annud meile oma hinge. Nii paljude meie kirjanikkude soovidest ja püüetest, just eneseharimise alal, on karm saatus kriipsu läbi tõmmanud ning juhtinud need elu-võõraslapsed teistele radadele.

Tahan anda siinkohal ülevaate meie eesti kirjanikkude haridustasemest, kasutades abiallikatena meie kapitaaltese "EESTI BIOGRAAFILISE LEKSIKONI" nelja köidet.

Õntul oli Lull jälle teiste hulgas ja sidemed kooliga, usun kindlasti, aina kõvenesid nende valuliste hetkede mõjutusel.-

Mis Juuli Luksepp pärast kooli ette võttis, ei ole mul, kahjuks, mitte päriselt selge. Mu silm ei ole mind vist petnud, kui nägin teda mõnda aega üliõpilase valges teklis. Ka on hämuselt meeles, nagu oleks tal olnud ühendust Naisühingu kooliga. Hilisemal ajal olen teda väga harva näinud. On tõenäolik, et ta püsib mujal - võibolla, et isegi isakodus - rohkem kui "Tartu liina pääl".

Helmi Maikal - tragi tütar laps keskmiste tööresultaatidega, olemises korrekt ja klassiselt skonnale džentlmenlikult suhtuv. On päris tõelikult tudeng, on omandanud juure endisele põlemisele akadeemilist lihvi ja elukogemuslikku pagasit.

Helene Melts - Tartu preili. Iseloomus julget lihtsust, kergelt väljenduvat proosalikkust, mürdosa püsimatust ja tuisulikkust. Ent siiski sobiv element klassikaaslaste ringis. Tema edaspidisest saatusest pole mul absoluutselt midagi teada.

Selma Mesikepp - pärit Elvast. Vähe kuiveljas, keskmise pikkusega, kahvatu-paleeline preili. Ta viisakas ja tagasihoidlikus naturis peitus märgatavat märvilikkust ja abitut elusuhtumist. Ka tema edaspidine saatus on mulle terra incognita.

Eha Muna - Riia mäeküljel asuvast Tartu pilvelõhkujast. Sale, paendlik, pikerguse palgega, punahuuleline. Arsitokraatlikult lihtne, selgejooneliselt kooli-ühiskonda sobiv, õppetöö-edukusest parajal määral paika pidav. Vahetevahel haiglane, ennem kurbumurelikkuse kui elurõõmsuse poole kalduv. Kiikuv, tegelev, muusikaliste kalduvustega. Oli tudeng. Nüüd (vabandage mind, kui eksin!) mõnda aastat abielus.

Helene Must - lahjapoolne, kitsavõitu, pikkuselt keskmise ulatusega Tartu plika Oa=Herne=Marja=Kartuli=Meloni tänavate rajamailt. Tüdruk kui nirk, helge-sõbralik naeratus näol. Näkitses tööd teha paraja krabedusega, eluviisidelt hästikasvatatud ilmega. - Kandis ka nagu tudengi=mätsi. Elab praegu vist ikkagi Tartus. Mis teeb, ei tea. Näen teda harva.

Aide Mutso - varjatud võsu klassikasvuse puhmas. Ei olnud sädelevaid õisi ega väljakasvanud krooni. Kas ta on praegu suutnud tõsta oma latva kõrgemale keskmisest kasvutasemist, pole teada.

Ella Mändik - väikeärimehe tütar Tartust, tookordse asukohaga Örne tänaval

Jätan omast kirjutisest kõrvale vanema põlve kirjanikud, kes on sündinud enne 1850. aastat, ja noorurid, kellest kirjanduslugu veel midagi ei jutusta, ehkki mõned neist ületavad mõne vanema kirjaniku.

Meie väike kirjanikkude-pere on oma hariduse poolest lõhestatud õige mitmesse ossa. Siin leidub neid, kes on pidanud leppima ainult paari talve küla-koolis käimisega; on aga ka neid, kes ülikooli on lõpetanud ning juba professoritena töötavad; on neid, kes on omandanud sõjalise kasvatuse, ja neid, kes on oma silmaringi ja vaimu laiendanud kunstikoolis.

Võrdlemisi väike % meie kirjanikkudest on pidanud leppima algkooli haridusega. (Paigutan algkooli mõiste alla küla-, valla- ja kihelkonnakooli). nende hulgas seisab meie armastatuim ja suurim rahvakirjanik, sooja südamega, loorusliku hingega "tuuletallaja" - August Kitzberg. Tema sai hariduse oma vennalt Jaanilt, kes Penuja-Niitsaadul kooliõpetajaks oli. Kuid Kitzberg õppis elukoolis ja oma käel edasi. Samuti on C. Grossschmidt õppinud ise edasi. Omandanud ainult algkooli-hariduse, käis ta hiljem õpetajate suvekursustel ning sai õpetaja-kutse. Ka ajaloolise romaanikirjanikuna tuntud Jaak Järv pidi piirduma vaid külakooliga, õiendades hiljem ise õppides vallakoolmeistri eksami ja tahtes pääseda Valga seminari, kuid ei saanud sisseastumise-eksamiga toime.

Peale ülal loeteldute on veel rida kirjanikke, nagu M. Heiberg, P. Jakobson, R. Kamsen, G. E. Luiga j. t., kes peale algkooli mõningatel põhjustel ei saanud koolis edasiõppida. Kõiki neid vähese haridusega kirjanikke pole rahuldanud koolis omandatud teadmised, enamikus on nad hiljem edasi õppinud, peamiselt saksa keelt, niisamuti on nad hooliga uurinud kirjanduslugu, eriti saksa oma, mis oli kõige kättesaadavam. Seejärest annab ka saksa kirjanduse mõju selle kildkonna kirjanikkude juures end kõige rohkem tunda.

Järgmise hariduse-astme moodustab kreiskool. Selles õhkkonnas on liikunud luuletaja Karl Eduard Sööt ja meie viljakaim proosakirjanik-realist Eduard Vilde. Kreiskoolis õppides hakkas Sööt ka luuletamises esimesi katseid tegema, kusjuures temale tuntud koolikirjanik õpetaja C. H. Niggol, kes Tartu kreiskoolis õpetajaks oli, vaimustust ja hoogu andis. Hiljem püüdis Karl Ed. Sööt eratundide

Jälle üks briljant cum laude'ide kalliskivide-kroonis. Tüdruk, kel mõistus ja anded traavisid treeneritud sammu eduvankri tiisli kõrval. Spetsialist igal alal, mis puutus iganes õppetöösse. Parimate teadmistega prantsuse keeles kogu senist abiturientide pooltühedolises peres. Lahke, lõbus, naratlev, nüanssideni korrekt, patenteeritud eeskujulik kooliõpetaja eluviisides ja käitlemises. V-a klassi suur sugusemaid indiviide. Tõgelev ringides ja kooli mis ettevõtteis peale hariliku õppetöö-programmi. Kooli Vilistlaskogus andumuslikum ja kandvam jõud. On lõpetamas ülikooli filoloogia alal.

Elsa Ostrov - optantide laps Kastani-Tiigi-Aia tänavate linn-osa. Ümmargune, naerusuine, punapaleeline preili. Kargo t, asjalikku, optimismi poole kalduvat sarmi. Erika Ventsel'i (kellest hiljem) lahutamata sõber. Edasijõudmises rahuldav, eluviisides laitmata. Kooliringides püsiv liige. Vilistlaskogus ka tegelev. Teenib juba tükk aega H. Treffner'i gümnaasiumis kantselei-ametnikuna.

Elsa Otsus - Kauba tänav väikekaupmehe tütar, elukorteriga Maarjamõisa tänavas. Väikne, tasane, tundelik, habras loomus. Keskmise kasvuga, kahvatu ilmega, nahe-minoorse hääletäämriga. Erinev temperamendilt teistelt Otsustelt, kes on viibinud meie kooli kutse all. Õppetöö edult keskmiste reas, ülalpeolt viisipärase. Aitab praegu emal kaubelda koloniaalaris Uueturu ja Söögiture nurgal.

Linda Paap - Alatskivi preili, Juhan Liiva kodukülast Naelaveest. Muhe-naiselik, heleda, pehmelt-vibreeriva häälega, talulapselikult lihtne, vastutulelikult kaastundlik, eluviisidelt mingi lubamute pretensioonideta. Blond läbi ja läbi, kõigi eesti naise tähibiliste välisnunnustega. Õppetöö jõudumises kriips alla keskmise, mis oli tingitud ta võimete nappusest. Kooli lõpetanud, siirdus tagasi kodukülla, kus aitas pidada talu emal ja vennal. On nagu mingit kuuldus-hõngu, et ta hiljem olevat läinud edasi õppima põllumajanduse alale, kas vist koguni Soome, kuid ma ei vastuta, kui ma siin rängasti eksin. Oli juhus külastada teda kord ta kodutalus kooliõpetamise järele Juhan Liiv'a hausa-monumenti avamise puhul. Oli ülisüdamlik vastuvõtt, nii et hiljusin isegi pärjaviimiseks Juhan Liiv'a hauale, mida pidid tegema minu eest tseremoonia korralikuks sooritamiseks teised kaasasõitjad. Linda Paap sõidutas mind aga pikklaua kõigisse

ja kursuste varal oma haridust täiendada. Iseäranis huvitas teda ilukirjandus ja joonistamine.

Ed. Vilde ei saanud aga kreiskooli lõpetada. Ta sattus koolijuhatusega vastollu ning pidi pool aastat enne lõpueksami koolist lahkuma.

Hiljem asendub kreiskool linnakooliga, mille kursus vastab ligikaudu keskkooli paari esimese klassi õppekavale. Linnakooli "vilistlasteks" võivad end nimetada kaks tunnustatuimat kirjanikku: Hugo Raudsepp, pseudonüümiga Milli Mallikas ja Mait Metsanurk (Ed. Hubel). Kui Raudsepp sai takistamatult kooli lõpetada, siis tuli Metsanurgal õige palju raskustega võidelda. Kodu oli vaene, sellepärast pidi Metsanurk üks aasta enne kooli lõpetamist õppimise katkestama. Tuli enesel tööd otsida. Enam kui ühe aasta pärast läks tal korda sellesse samasse kooli astuda ja seda lõpetada. Selle järele algas uuesti töö kantsleides. Jälle aasta pärast astus Metsanurk selle sama kooli juurde asutatud pedagoogilistele kursustele, millised järgmisel aastal lõpetas õpetaja-kutsega.

Paljud meie kirjanikkudest on valinud enesele raske, paljunõudva õpetajakutse. Tartu vene õpetajateseminaris on õppinud vanemaist kirjanikkudest J.Kunder, G.Vulff, P.Grünfeldt, J.Tamm ja E. Peterson.

Jakob Tamm pääses kroonu kulul õpetajateseminari, mille kursuse ta aurahaga lõpetas. Ernst Peterson'i noorpõlv mõõdus võrdlemisi kitsates ainelistes oludes. 18.aastaselt õnnestus tal astuda seminari. Oma venestamise opositsioonilise meeleolu tõttu oleks ta peanegu sunnitud olnud koolist lahkuma.

Nooremast põlvest on Tartu seminari lõpetanud meie kilakirjanik Mats Mõtslane ning noor mulgimaames H. Adamson.

Jakob Mändmets, kes on esivanematest saadik põline saarlane, sai oma hariduse Kaarma seminaris, mille ta juba 16-aastasena lõpetas.

Meie kõige traagilisema elulooga paremais aastates surnud Jaan Oks kuulub ka Kaarma seminari lõpetanute perre.

Enamik meie väikesest naiskirjanikkude-perest on lõpetanud kõrgema tütarlaste kooli, et hiljem kodu-kooliõpetaja kutsega varustatult tööle hakata, näit.A.Haava, A.Ertel, M. Sillaots, E.Aspe j.t.

A.Haava käis Tartu kõrgema tütarlaste koolis. Võõrkeelne kool mõjus temasse masendavalt ja andis esimesed kibedad elukogemused.

tähtsamasse Alatskivi kohtadesse (niipalju kui seda lubasid halastamatult tujukad vihmahood tol koskave päeval) ja küütiis mu laevasadamassegi Ninakilla. Tollest ajast pole ma teda enam kohanud.

Aimilie Paas - jälle kullakas=blond preili Pihkva tänavast. Rohkesti naiselikku natuuri, perekondliku=elu poole kalduvaid jooni. Kehadimensioonidelt parajat pikkust ja proportsionaalselt ka vastavat tüseduse=mõõtu näitav. Olemuselt ennem lihtsust kui tehtud=kunstlikku taotlev, suuliselt väljenduselt näiliselt otsene, julge, lahke ja sirgejooneline, ent siiski teatava määrani tagavara=mõtteid varjav. Õppeprogrammi omandamisel oli tal vahel maadlemist nõrga poole kiskutate kriipsudega, niisamuti oli pedagoogidel mõnikord põhjust kirjutada päevaraamatu äärmisesse lahtrisse sellekohaseid ebameeldivaid lauseid Aimilie Paas'i aadressil.

Kirjanduse=ala ei olnud väljaspool A. P - i huvipiire, kirjandusring nägi teda ikka oma istungoil. Isegi kirjatöodes käis teda külastamas vahel luule=kura-dikene.- Sõlmis varssi kooli lõpetamise järele abielusidemed noorpoedi Erni Hiir'ega. Julgeksin päris kihla vedada, et kurgki on poetanud vaheajal mõne mai-mukese Hiir'te perekonda, kes on traditsiooniliselt säilitanud oma asukoha Pihkva tänavas, kolides küll tapamaja kandist rohkem jaamaplatsi piirkonda. Alter ego.

Väike Ats koolis.

Kooliõpetaja: Teie peate alati hüüdmise peale korralikult üles tõusma, sirgesti seisma, julgesti vastama. Noh, korda nüüd sina, Ats, mis pead sa tegema, kui ma sind hüüan?"

Ats:" Sina pead alati korralikult üles tõusma, julgesti seisma, sirgesti vastama. Noh, korda nüüd, kooliõpetaja, sedasama . . .

=====

Ole kaastundlik iga valu vastu, mida sa teisele võiksid valmistada; kuid ole külmavereleine igat kannatust vastu võttes, mida teised sinule sünnitavad.

=====

Alide Ertel tahtis tavalikust tolleaegsete tütarlaste saatusest pääseda ning kavatses Pariisi ülikoolis arstiteadust õppida, kuid mingil põhjusil pöördus ta Pariisist tagasi ja kavatsused jäidki ainult kavatsusteks.

Marta Lepp, pseudonüümiga Sophia Vardi, õppis Tallinna kõrgomas tütarlaste-koolis, kuid oli sunnitud sealt oma vabameelsete ja poliitiliste vaadete pärast lahkuma.

Meie moodsa lüürika suurand Marie Under omandas hariduse Tallinnas saksa tütarlaste koolis.

"Akademia Trefoonia" on nii paljudele meie kirjanikkudele haridusetemplik olnud. Meie suurkirjanik A.H. Tammsaare õppis seal ning astus peale selle lõpetamist ülikooli.

Ka kirjanduslik-esteet Friedebert Tuglas on "vana Treffner'i käe alt läbi käinud", kuid poliitilistest salaorganisatsioonidest osavõtmine muutis ta keskkooli õpingute lõpuleviimise võimatuks.

Jaan Lintrop pidi õppimise H. Treffner'i asutatud gümnaasiumis katkestama 1905. a., osalt poliitilistel, osalt tulunduslikkuudel põhjustel.

Hiljem ülikooli siirdunudest peale A.H. Tammsaare on Treffner'i gümnaasiumis lühemat või kauemat aega õppinud: A. Alver, E. Enno, F. Karlson, J. Lattik, B. Linde, K. Rumor j.t.

Ka meie haige hingega poeet Juhan Liiv on pool aastat kuulunud "Trefoonia" õpilasperre.

Kaunike protsent meie kirjanikkudest on saanud ülikoolihariduse, kas täielise või osalise. Siin pole huvituseta mainida, et nii mõnedki, kes hiljem on siirdunud kirjandusalale, pole oma õpingute sihiks seadnud filosoofia, vaid on asunud praktilisematele aladele.

August Alle, kes õppis enne Saratovi ülikoolis arstiteadust, kuulub praegu Tartu ülikoolis õigusteaduskonda.

Meie modernim ekspresionistlik luuletaja J. Barbarus töötab dr. J. Varesena Pärnus arstina.

Ernst Enno, see õrnahingeline lüürik, on saanud karmi realistliku hariduse Riia polittehnikumis.

Tartu ülikooli õigusteaduskond on annud näitekirjaniku F. Karlson'i ja luuletaja J. Lõo.

Kuna usulised elamused on nähtavasti mõjustanud luule ärkamist, on suurem osa vanemast põlvest pastori ametit pidanud. Tartu ülikooli usuteaduskonna on lõpetanud rida nimetamaid kirjanikke: J. Bergmann, prof. M.J. Eisen; isa ja poeg Rudolf ja Axel Kaldad; siis armastatuim noorsookirjanik Jaan Lattik, kes praegugi pastori ametit peab; M. Lipp j.t.

Keeleteaduse on endale erialaks valinud väga vähesed. Neist oleks nimetada E. Bornhöhe, kes aineliste kitsikuste tõttu oli sunnitud õppimist lõpetama ja kirjanduse arvustaja B. Linde. Viimane asus enne õigusteadust õppima, alles pärast läks ta keeleteadusele üle.

Helsingi ülikool on annud hariduse kahele meie lüürikule, V. Ridala'le ja G. Suits'ule. Ridala õppis soome keelt ja kirjandust, soome ja võrdlevat rahvaluulet ning põhjamaade ajalugu.

Ta lõpetas ülikooli kandidaadina ning omandas kaks aastat hiljem magistri aukraadi. Praegu on ta Helsingi ülikoolis eesti keele lektoriks.

Keskkooli lõpetanud, siirdus G. Suits Tartu ülikooli, kust ühe semestri järelle asus Helsingi ülikooli õppima Euroopa ja nüüdisrahvaste kirjandust, esteetikat, soome keelt ja kirjandust, selle kõrval veel rahvaluulet. Lõpetas Helsingi

Vastastikune.

Ühes New-Yorgi koolis kirjutas õpetaja mõned rehkendusülesanded suurele tahvlile ja kutsus ette ühe poisi, et see selle välja arvaks.

Koolipoiss ei suutnud seda aga mitte teha, ja õpetaja tähendas pahaselt: "Kul võiks häbi olla! Sinu vanuselt oli George Washington juba ülevaataja!"

Poiss vaatas õpetajale kindlalt silma ja vastas: "See võib küll olla, kuid siis peaksite teie ka häbenema, sest teie vanaduses oli ta juba Ühendatud Riikide president."

=====

Kui naised kingiksid meeste ilule niisamapalju tähelepanu kui mehed neile, siis oleksid mehed niisama edevad kui naised.

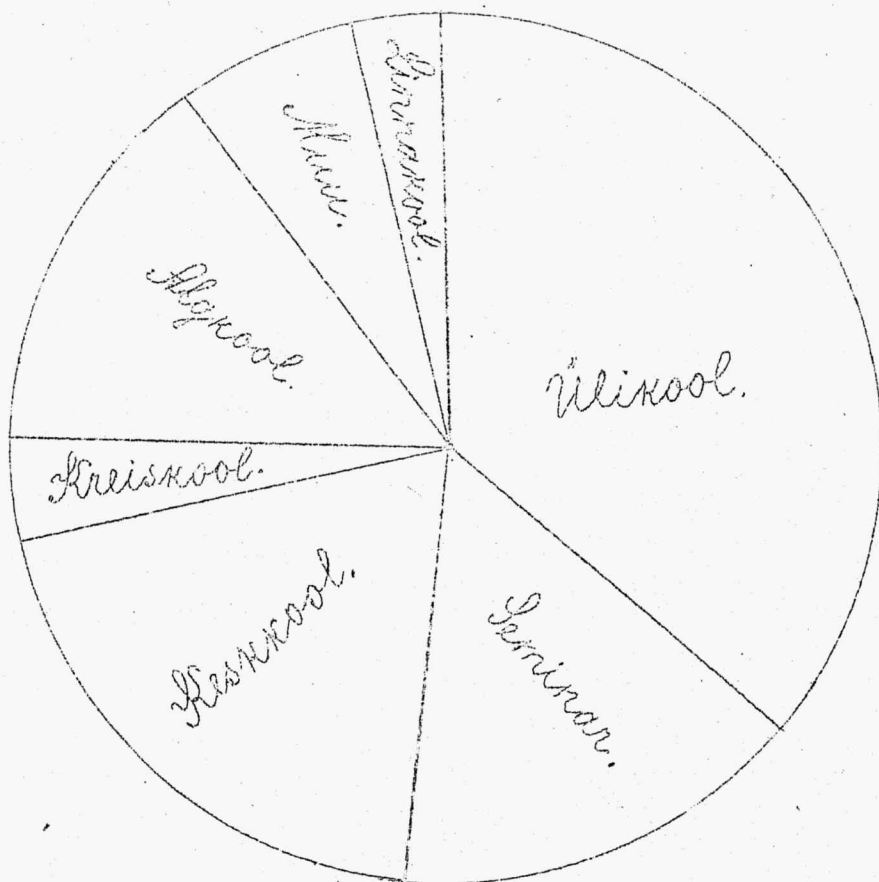
A. Tshehov.

ülikooli cand. phil. ning valmistus säälsamas ka proffesseurile.

Keerulisem on J. Semper'i haridusekäik. 1910. - 14. a. õppis Semper Peterburi ülikoolis kirjandust, siis 1915. - 16.a. Riia polütehnikumis arhitektuuri. Hiljem, 1921.- 25.a. kuulus Berliini ülikooli juures loenguid ning töötas seminarides. 1928.aastal lõpetas ta Tartu ülikooli magistri astmega kirjandusloo alal.

Väärilise koha eelpool mainitud kirjanikkude hulgas võtab enesele ainukese naissoo-esindajana Hella Murrik-Vuolijoki, kes peale Puškini gümnaasiumi lõpetamist Tartus õppis Helsingi ülikoolis rahvaluulet, ajalugu ning esteetikat ja lõpetas ülikooli mag. phil. astmega.

Olles annud väikese ülevaate meie kirjanikkude hariduse-tasemest, kujutan ka diagrammis piltlikult sedasama. Marg. Torim.

=====

LEETRIKES HAIGE ÖÖ.

=====

Üks tütarlaps väeneke T.P.G-st on palavikus haige. Ta pääs nagu vasardataks, ja sagedased kõnahood takistavad ajuti hingamist. Ta on kõik vastikud, siiski tarvilikud rohud kuidagi alla kugistanud ja pääle määrinud. Lamp on kustutatud, ainult tänavalaterna tuhm valgus levib etamääraste laikudena valgel ahjul ning seinal, valgustades kokkuhoidlikult tuba.

Toas valitseb masendav vaikus. Üksindus rõhub haiget. Sellisest uudsest tundeist ärevana pöörleb ta rahutult asemel.

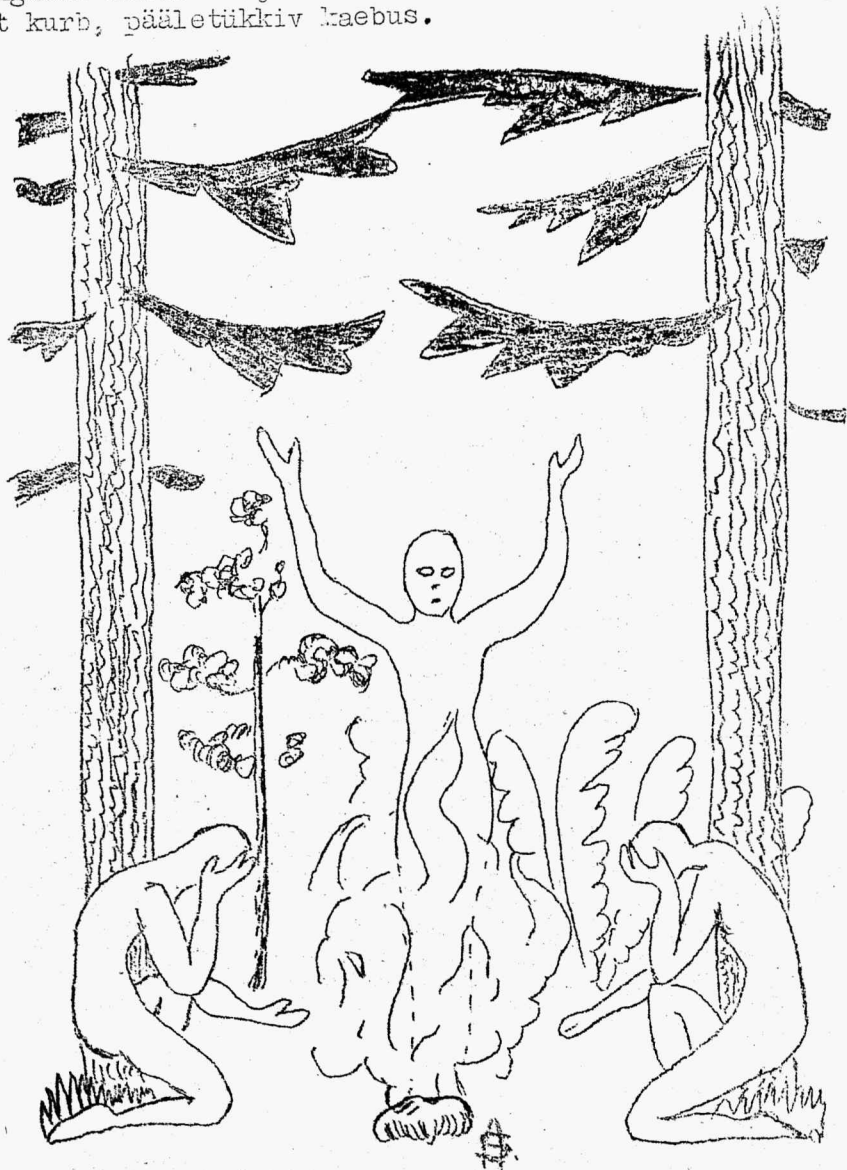
Jälle tuleb talle see neetud mõte: teda on selline lastehaigus nagu leetrid voodi heitnud. Oleks veel kannatanud, kas grippi, kõpsupõletikku või midagi muud selle taolist! Oleks tundund end vähemalt märtrina, aga nüüd - leetrid! Õudne! Talle meenub, kuidas kord ise oli naernud täisealist, kes oli sunnitud põdema seda põlastusväärset haigust. Nüüd ei naera ta enam ühegi haige üle, sest naerdakse ju teda ennast. Milline saatuse ironia!

Korruga tunneb valu silmis, mis oliid kiindunud hulgal ajal valguselaiku laes. Neetud haigus, sunnib tahtmata silmad pisarduma. Ürskõik, voolaku haiguse pisarad vaiksesse öösse, kui aga silmad päeval oleksid kuivad ja teevad! Kuid mis solvestki enam, arst on ju keelanud lugemise, pääleegi määramata ajaks. Nüüd peab ta üksi oma ebatervete mõtete ja liialdatud kujutelmadega nii päevad kui ööd lamama, ilma et tohiks raamatuist lohutust ammutada.

Uinudes hetkeks sünnitab palavikust mässama õhutatud fantaasia õudseid unenägusid. Kõige nõrgemgi hääl äratab ta.

Milline südantlõhestav hääl öises vaikus, milles temagi erutatud mõtted olid omandanud mõtiskleva ilme! See on siiski ainult tuul mis pörkab vastu maja seinu ja tormab vingudes ümber majanurkade. Uu - uu! undab tuul. Salalikuna kõlab see salapäraselt kurb, pääletükkiv kaebus.

Tütarlaps tõuseb asemelt ja surub oma palavikus õhetava näo vastu külma akna- klaasi. Tänav on tühi. Kõhnad puudeladvad alluvad tuule ülemeelikuile puhanguile. Nüüd ei tunne ta enam aukartust nende kõrge vanaduse ja tugevuse ees nagu ennemalt. Sünged, rõhuvalt tumedad pilved ruttavad kirstest edelasse ja ikka veel ulub tuul.

Külm. Ta peab uuesti teki alla pugema. Kõhahood ja piinavad mõtted ei lase teda uinuda. Päeval ta oli kuulnud, kuid kõrvaltoas kõneldi. Keegi ütles, et leetrid olevat haigus, mida tuleb tõsiselt võtta, sest sellest võivad jääda pimedaks või kaotada kuulmine. Kui temaga peaks juhtuma midagi selle taolist! Siiski kurdiks jääda polekski nii väga kohutav: näeks ikkagi, kuid teised töötavad ja lõbutsevad, kuigi ise oleks elust eraldatud. Millised mõttetused ja hullustused ta pääaju sel ööl läbivad!

Tuul on jäänud vaiksemaks. Eemal haugatab koer. Pea lähem haukumine ulumiseks üle. See pidev mõttetu kiunumine muutub kohutavaks ennustuseks haige erutatud ettekujutuses. Tuulelipu kriiskav hädaldamine naaber maja katusest ületab koera ulumise, tekidades tütarlapses värinaid.

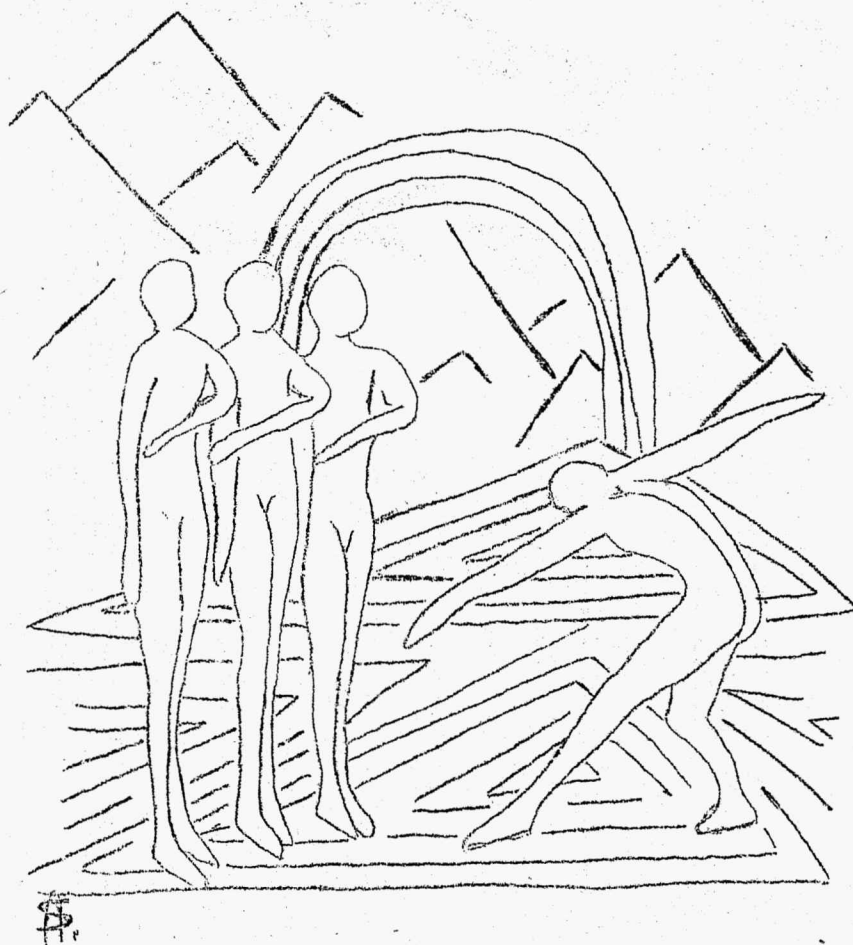
Kui magus oleks nüüd uni! Ta ei tohiks enam mõtiskelda, vaid natukenegi magada, kuid raske on olla midagi mõtlemata.

Ta silmad ekslevad taas ringi, kuid... Ta meelestub... "Iroo-"

niline naeratus libiseb üle ta huulte, sest juba näeb ta oma hinge laes kõlkumas nende kolme nädala jooksul, millede vältel peab haigena kodus olema ja ei tohi kooli minna. Nüüd kerkivad ärgipäevsed pildid koolist ta silmade ette, kuni talle uuesti meenub, et ei taha enam millegi üle mõelda.

Kui päev koidab, uinub ta viimaks, naeratus huulil, higipisarad veel pärledamas otsaesisel.

A. U.

S U V E L.

Päike tõuseb punetades taevaservale ja kuldab oma kiirtega järve ja põlist metsa. Linnud laulavad rõõmsasti üksteise võidu ja loomad käivad aeg-ajalt järve ääres janu kustutamaks. Lained loksuvad tasakesi ja aeglaselt vastu äkilist kallast. Tasane tuuleõhk sahistab puude lehti.

Kaugel järvel hakkab puri valendama. Kaldale lähemale jõudes jääb tuul soiku, puri langeb kokku ja paadisoliija haarab mõlad. Kui ta kaldale jõuab, seob ta paadi puu külge, viskab püügiriistad õlale ja katakotti pool lohistades, pool kandes astub ta metsa poole.

Järvest mitte kaugel, metsas lagendikul seisab on. Sääl elab eideke kolme vahva pojaga. Nad käivad kalal ja aitavad ema ka koduste tööde juures. Selsamal lagendikul seisis ennemini kaks onni. Üks oli liiga põliste puude lähedal. Kord, suure tormi ajal langesid kaks puuhiiglast ja tegid tast rusuhuniku. Teine onn aga seisab just keset lagendikku, nii et tal puud ei ole vaja karta. Siiski vaatab eideke alati enne tormi, kas mõni puu vast mahalangemisel ka nende majakesele hukatuseks ei saa.

Kui kalamees lagendiku äärde jõuab, jookseb talle must koer rõõmsasti haukudes vastu. Poega tulemas nähes, avab ema talle onniukse ja, silmad täis pisaraid, tänab ta Jumalat, et see poja tervelt tagasi saatis. Niisama sõbralikult tervitavad teda ka vennad.

Päike on vahepeal kõrgele tõusnud ja ilm muutub järjest rõõsamaks. Õhk on kerge. Nii kestab ilus ilm lõunani. Taevaservale ilmuvad väikesed süütuvalimusega

pilved ja hakkavad aeglaselt päikesele lähemale tulema, ühtlasi on ka kaugelt tāsast kõuemirinat kuulda. Õhk muutub lämmastavaks ja raskeks, tuul jääb päris vait. Vaikus valitseb igalpool. Ükski lind ega loom ei häälitse. Puud seisavad nagu kivistanult, pilved aga muutuvad sinakamaks ja tulevad lähemale ja lähemale. Nüüd katavad pilved juba päikese, müristamine läheb tugevamaks ja välgud sähvivad sagedamini. Äkki käib tugev tuulepuhang läbi metsa ja üle järve. Mets kohiseb ähvardavalt ja lained löövad tugevamini vastu kallast. Tuul tõuseb äkki ja näitab oma suurt jõudu. Mets kohiseb ja ragiseb, lained tormavad vahust valgete harjadega kallast vastu. Lootsik puu küljes hüpleb nagu pilbas lainetel.

Äkki jookseb suurest, põlisast metsast hirvekari. Jäädvad legendikul natuke seisatama, vaatavad ringi ja jooksevad siis risti üle välja noore metsa poole.

Hakkab jämedat vihma ja rahet segamini sadama. Tuul muutub ikka kõvemaks. Puud aina ägavad ja rigavad, järv on lausa valges vahus. Rahe muutub nii tihedaks, et õhk paistab valgena. Müristamine ja välgud täidavad õhku. Järv mässab ikka enam ja puud painduvad peaaegu maani.

Tugev puugi järve kaldal ei jõua säärasele marule vastu panna, ta murdub ja kaob peagi ühes lootsikuga lainete varju.

Kaua ei kesta seegi maru ja pikne. Peagi hakkavad pilved lahkuma ja tuul annab järele. Päikegi hakkab paistma ja linnud laulma.

Maru on aga oma jäljed järele jätnud. Palju puid on maha murdunud. Rahest mahapekstud lehed on kõvasti maa küljes nagu kleebitud.

Üks kalameestest tuleb aeglaselt sammudes ja tormi hävitust vaadeldes kaldale. Kui ta aga silmab, et puu ja lootsik mõlemad on kadunud, pomiseb ta vihaselt midagi ja sammub järvekallast mööda edasi.

1. apr. 1930.a.

Lan.

=====

T.T.G. RINGIDE REVIDEERIMINE.

=====

1930.õ.-a. tehti mulle ülesandeks revideerida ringide kassasid ja teataval määral ka nende tegevust. Selleks nõudsin kõigi ringi juhatajate käest tegevuskavad ja eelarved, kus oli ettenähtud suurejooneline tegutsemine, mida on katsutud niivõrd teostada, kuipalju lubab seda õpilaste olukord ja kaaslaste huvi mingis asjas.

Kunstiringi revideerimine 4.III.30.

Meeldivaks üllatuseks osutus Kunstiringi eeskujulik arveraamat, kusjuures kõigile väljaminekuile esitati arved. Ringil oli liikmeid 1929.a. teisel poolel 262, kellest 32 õpilasel on liikmeks tasumata. 1930.a. on liikmeid 84, kes liikmeraha on tasunud. Kassaseis revideerimise korral oli 24.12 kr.. Revideerimine toimus revisjoni liikmete A.Kull'i ja T. Jürgenson'i kaasabil ning ringi juhataja L.Peki ja laekur Otsasson'i juuresolekul. Võrreldes teiste ringidega ja arvestades seda, kuivõrd ringid kunagi on teotsenud, on ringi tegevus hoogne ja mitmekesine, mida iseloomustab just joonistamisgrupp ja populaarseks saanud laulukoor G. Kingu juhatusel.

Reaalteaduste-ringi revideerimine 10.III.30.

Reaalteadusteringil oli 1929.a. teisel poolel 52 liiget, 1930.a. - 49, kes liikmeraha on tasunud. Kassaseis revideerimise korral oli 27.65.kr.. Arved vastasid väljaminekuile. Ei saa mainimata jätta eelmisel aastail tekkinud puudujääki, mis ulatab 30 kroonini, mis on takistuseks ringi laialdasema tegevuse arenemiseks. Pääle selle on Reaaltead.-ringil kasutada 239 raamatut, mis moodustab üsna õpetliku sisuga raamatukogu, kuid tütarlaste huvid piirduvad kergemaga, seepärast on lugejaskond piinlikult väike, vaatamata raamatute suurele väärtusele. Klasside järele on lugejaid: I-a - 7; I-b - 8; I-c - 9; II-a - 4; II-b - 9; II-c - 11; III-b - 1; III-c - 2.

Revideerimine toimus ringi revisjoni liikmete E.Madrats'i, H.Juudas'e ja H. Juuno kaasabil ning ringi juhataja L. Roose ja laekur Kukrus'e juuresolekul. Tegevuse ja huvi tulipunktiks on fotokursused.

Spordiringi revideerimine 10.III.30.

Spordiringi revideerimine sündis ringi juhataja N, Kukemelk'i ja laekur F. Kivisaar'e juuresolekul, kuna revisjoni liikmed ei ilmunudki. Liikmeid oli Spordiringil 1929.a. teisel poolel 92, 1930.a. - 67, kes ka liikmeraha on tasunud. Kassaseis revideerimise korral oli 5,26 krooni. Arved vastasid väljaminekuile. Ringi tänuilikumaiks korraldusiks on ping-pong ja pallimäng, mis on õpilastele lõbusaks ajaviiteks, ühtlasi edendades ka kehakultuuri. Et tänavune talv äpardus, siis nurjusid ka Spordiringi kavatsused, eriti igatsetud suusaretked.

Enesekasvatuse ringi revideerimine 13.III.30.

Ringi aitasid revideerida revisjoniliikmed H. Miitra ja S. Prakson ringijuhataja A. Kull'i ja laekur L. Alber'i juuresolekul. Kassa oli korras, niisamuti arveraamat, välja arvatud üks väljaminek, millele ei vastanud arve. Liikmeid oli 1929.a. teisel poolel 82 ja 1930.a. - 22, kes liikmeraha on tasunud. Kassaseis revideerimise korral oli 32,76 krooni. Et ring kavatseb asutada endale raamatukogu, siis on selleks määratud 22 kr.. Eksisteerib ütetus: ühenduses peitub jõud! Nii ongi Enesekasv.-ringi kontakti astunud T.P.R.G-iga ja Eesti Koolinoorsoo Kasvatustiiduga. Suurimaks teeneks ringil on ta omajõul korraldatud korralvalvurite võrk.

Kirjandusringi revideerimine 15.III.30.

Kirjandusringi aitasid revideerida revisjoniliikmed A. Lumi, ja E. Bruus, kus juures olid ringijuhataja M. Kummel ning laekur H. Toom. Ringil on 1930.a. rohke pere - 193 liiget, kes liikmeraha on tasunud, seega saadi sissetulekuid liikmekaartidest 28,95 kr.. 1929.a. teisel poolel oli liikmeid 83. Kassaseis revideerimise korral oli 18,69 kr.. Kirjandusring on teine neist, kelle kassat on tabanud katastroof eelmise poolaasta puudujäägi (65,68kr.) näol.

Teatava omapärasuse annab ringile ta 33-eksemplariline raamatukogu, mis koosneb peaaegu ainult väärtuslikust ilukirjandusest nii eesti kui välismaa toodangust. Hämmastusega jälgime, kuid võrd kiiresti kasvab kirjandusringi raamatukogu; igapäev muretsetakse mõned "aarded" juurde. Klasside järele võttes kasutavad kirj.-ringi raamatukogu: I-a - 5; I-b - 3; I-c - 2; II-a - 6; II-b - 5; II-c - 5; III-a - 27; III-b - 18; III-c - 12; IV-a - 11; IV-b - 2; IV-c - 1. Viieandete klasside kohta ei olnud võimalik saada andmeid. Raamatukogu töötab hoogsasti, välja arvatud köitmata eksemplarid, mis peavad natuke seisatuma. Raamatukogu juhataja on J. Otsason, abilised M. Suits ja H. Lütis.

Rohke huviosaliste tõttu on ringi tegevus mitmekesine. Suurt poolehoidu evivad referaatkoosolekud, samuti keeleringi töötunnid. Huvitavad tulemused olid ankeedil ja veel üllatavamaks kujunevad nad novellimeistrite kroonimisel. S.Vannamb.

=====

EMADEPÄEVA AKTUS 11 mail kell 5.p.l.

Tuli tagasi aasta möödudes päev, saabus aupäev emadele. Ta tuli tagasi, kui laulis kevad õues, kus möödab valuhangeline eluaasta.

Määratud kellajaaks kogub meie kooli emasid, küll hõbepäiseid, küll murekortsulisi, kahvatupalgelisi. Kuid saabunud tunnil, kuusemaal kõik murejäljed, pahed, kõnnib emade näol kevad, õitsevad nooruse õied.

Kooliruumesse tuleb sisse ohver ja armastus. Valged võõrasemad kinnitatakse armastuse avalduseks ja pidulikkuse tundeks emadele rinda. On kogunud emasid võrdlemisi palju.

Emadepäeva aktuse avab õpilaspere esinduse juhataja A. Ertis V-c kl..

Järgneb sisukas kõne hra J. Roos'ilt, ema mõttest, ema olemasolust, sellest suurest seletamata väärtusest. Mingisugune imelik helin paneb nagu värisema ühiselt emade ja laste südamed, ärkavad nagu imelikud mälestused südames. Araseletamatu rõõmus sära läigib täna paljude koosviibijate silmis ühes valu ja rõõmu pisaratega.

Kõik on nii vaikne ja vaikne, ollakse tagasihoidlikult tasa.

Siis tervitab emasid väikene I-c kl. õpilane L. Kallas südamlikul toonil. On märgata, kuid võrd soojalt võtsid vastu emad selle väikese kõne. Ka õpilasi liigutab see niisamuti.

Järgmisena peab kõne V-c kl. õpilane A. Kull, tervitades emasid abiturientide nimel.

Sellele järgneb soololaul õpilaselt Rammul'ilt "Ema süda" ja siis deklamatsiooni ettekanne.

Kavas on ka laule A. Kingu juhatusel. Lõppeks näidendi palad "Imä õe" ja "Ütskord üts" ja plastika ettekanne.

Vastutänuks õpilaste poolt pakutavale kõneleb proua Lass ema ja lapse suhtlemisest armsa kõnekese.

Päev, mis kraanis meist välja mõtted emast, tema armastusest, oli päev õnneelamuste hetki. Sageli saab osaks inimesel ilusam armastus - emaarmastus - just sel ajal, millal seda ei mõisteta. Sellepärast peab olema tänulik alati emadele ja neid austama lugupidamisega.

Oli näha, et lapse- ja emaarmastus kroonis täielikult siinset koosviibimist. Paaritunnilise koosviibimise järele, see on kell 7. lahkuvad õpilased ühes emadega rahuldus- ja rõõmutunne kõigil südames. L. Alber.

=====

T. T. G. MUUSEUM.

Kas ei oleks neg mõtelda T.T.G. muuseumi asutamise peale?

Mõnele tundub see mõte ehk koomilisena, mulle aga mitte.

Aeg kaob kiirelt, kõik variseb ja hävineb. Ja möödunud 10 aasta kestes on kadunud juba palju esemeid, mida oleks tarvis olnud säilida. Millist huvitust pakuksid aga kogutud asjad ja asjakesed, ütleme 50, 100, 200 aasta eest! See on hõlbus ette näha. Kui hakkaksime praegugi koguma, säästaksime nii mõndagi, säästaksime veel endiseistki asjust nii mõndagi, mis ühenduses kooliga. Kooli arhiivis on säilitatud dokumendid, raamatud, kirjavahetus. Kuid kas on see kõik? Kaugeltki mitte. On palju-palju väärtuslikku, mis on määratud hävimisele, mis on siiski omajagu huvitav kaugema aja tagant.

Ja kui tuleb mõne aastakümne tagant mõni kultuurajaloolane (ta võib olla väga hästi ka mõni meie kooli endine õpilane) ja tahab anda meie kooli elust-olust kujukat pilti, kuis ta siis laotab abitult käsi vastava esemestiku puudumisel. Ja kuis ta siis kirub seda taipamatust, mis on olnud ta eelkäijail, kes elasid küll omateada kultuurilisel ajajärgul, kuid ei tulnud selle peale, et varuda ka tulevikku jaoks mõningaid mälestusi. Ja see võib kord nii sündida.

Paari aasta eest koostati Tartu õpetajate seminari juubeli-albumit. Kui hädas oldi vanema-aja kujutamiseks! Diameetralselt läksid lahku arvamisid, näiteks vene seminari esimese vormimütsigi üle, kuigi oli kasvandikke, kes olid kannud ise seda mütsi. Vene seminari eel töötavast saksa seminarist ei oleks saanud peaaegu mingisuguseid andmeid, kui ei oleks säilinud juhuslik brošüür sellest ajast. Sealte kopereeriti siis andmed maha, ja see oli ka kõik - nii puudulikud ja ühekülgsed kui need andmed ka olid. See olgu ainult näiteks, kuidas võiks abitusse seisukorda sattuda ka meie kooli ajaloo kirjutaja.

M i s s i i s t u l e k s k o g u d a ?

Sel momendil, kui neid ridu kesköö tunnil kirjutatan, ei saa ju kõike hoobilt üles lugeda, kuid mõnd liiki asju võiks siiski mainida. Korrapärase registri kokku-seadmine tuleks muidugi siis, kui need sõnad ei jää hüüdjaks hääleks kõrves.

Märgime üles kas või järgmised asjad.

1. Kõigi õpetajate ja õpilaste näopildid ja autograafid; õpetajate curriculum vitae'd.
2. Üks eksemplar kõigist ülesvõtteist, mis on ühenduses kooliga.
3. Kooliõpilaste vormiriided, mütsid, koolimärgid.
4. Üksikuid eksemplare kooli mööblist, (meie ajaloolistest kooli laudadestki, ajalooline kateeder!) ja õppeabinõudest.
5. Kooliõpilaste organisatsioonide põhikirjad, protokollid raamatud, kirjakogu, ajakirjad, ajalehed, albumid, klassikroonikad j.n.e.
6. Kooli juubeli-albumid, koolipidude kavad, aktuste programmid, aktuste kõned.
7. Muud nipet-näpet (kas, näiteks, või sullepeagi, millega koolidirektor iga lennu atestaatidele alla kirjutab).

Teie näete, et see nimestik on ju nii juhuslik ja süsteemitu, mida siin paberile viskan, kuid korraliku kaalutluse järgi saaksime noobli nimestiku, mida kõike tuleks ja võiks koguda.

Koomilist ei näe ma selle mõtte juures midagi, ja ma jään kindlasti lootma, et need mõtted ei ole mitte tuule räägitud. Vähemalt tuleks asi kord tõsiselt kaalutlusele võtta õpetajate nõukogus ja õpilasperes.

A. R.

=====

VEEL "DIPLOMAATIAST" KOOLIS.

Nähtavasti on keegi inimene, kellele on kuidagi mõjunud minu artikkel sest "diplomaatiast" koolis, hääks arvanud selle vastu protesteerida. Ja et mina ka oma väidete nii "hävitavat" ümberlukkamist rahuliku südamega vaadata ei saa, siis pean (nii vastu meelt, kui mulle praegusel juhul ajakirja ruumiraiskamine ka on) katsuma oma arvamistest päästa, mis veel päästa on.

Nimelt ei tea ma küll öelda, kuipalju neid "diplomaate" meie koolis on, kas neid üldse igas klassis on ja kas nende võtted on samad minu poolt mainitutega, kuid kindel on igatahes see, et neid leidub ja et neid leidub ka nii mõneski teises klassis päälle selle klassi, millest mina juttu tegin. Mina võtsin näiteks ainult need, kelle kohta mul ses suhtes olid kindlad andmed ning kes toimisid nii, nagu mina seda konstateerisin oma artiklis.

Ja õpetajate kohta ei tahtnud ma öelda mitte midagi halba, vaid rääkisin nende kohta ainult seda, mis ma tähele olen pannud, ilma igasuguse eesmärgita tembeldata neid "nõrkadeks nähtuurideks". Ka mainisin ma oma kirjutises, et õnn võita õpetajate poolehoidu saab osaks ainult mõnele, mispärast minu lugupeetud vastuvaidleja peaks tagasi võtma arvamise, et pedagoogid "silmategemise" tõttu "iga õpilase soove täidavad". Ning ma andsin ka pika seletuse selle silmategemise kohta, tarvitasin seda sõna jutumärkides, nii et ei peaks seda võtma mitte tema otseses mõttes, vaid mõistma selle all üldse igasuguseid "diplomaatilisi" võtteid.

Lõppeks palun oma oponentil teine kord oma sõnade üle rohkem järele mõtelda ning mitte enam rääkida "selgest ja sirgjoonelisest diplomaatiast", mis päälegi on "ilma ühegi teeta". X.

Märkus: Toimetus loobub edaspidi sõna andmast selles küsimuses.

=====

JUMESTAMISEST JA KULMUDE VÄRVIMISEST.

Viimasel ajal paistab silma, et juuste mahalõikamine on uut hoogu võtnud. Pea-aegu kõik need, kes siinajani on kiusatusele suutnud vastu panna, on kõik oma vastupanuvõime kaotanud. Ei või sugugi kindel olla, et ühel päeval ei näegi muud kui poisipäid. Ega see olegi aga halb nähe. Ma isegi pooldan seda, õieti peangi seda tegema, sest oman ka lühikesi juukseid.

Teiseks paistab silma jumestamine ja kulmude värvimine. Igapäev võib näha tütarlapsi - heledad juuksed, aga kulmud süsimustad. Tänaval mõnda kohates on juba teise tänava nurgalt, enne veel kui nägu seletad, selgesti näha kaht musta joont. Nendest joontest natuke allpool on punane laik. Kui siis juba lähemale oled jõudnud, on tunne, nagu hakkaks vastutulija minestama, sest nägu on tal valgem kui äsjalubjatud sein ja silme all on kohutavad varjud. Kui äge tuul puhub, siis on aina tolmupilved päade kohal; kui aga vihma sajab, jäävad järele sügavad vaod.

Mõtlesin ja mõtlesin, et ei tea miks silmad nii väga valutavad ja nägemine on halvenenud, kuid nüüd tean! See tuleb sellest, et tumedatelt kulmuldelt otsekohe pilk valgele näole langeb või ümberpöörduvalt. See värvide järsk vahetus on silmadele niisama hädaohtlik kui külm ja kuum hammastele.

Kuid ärgu tehta sellepärast etteheiteid noorsoole, vaid vanasoole, sest õpitakse ju päämiselt kõike neilt, kuna nad on kogeenunud ja targemad. Meid on ju maast madalast õpetatud austama enesest vanemaid inimesi, nende kombeid tähele panema ja omaks võtma. Ja kui neid tarku eeskujusid näed igapäev heledate juuste ja tumedate kulmudega, miks ei peaks meie siis järele tegema? Sa armas taevas, olome ju noored ja tahame olla ka ilusad. Aga ega tänapäev neid iludusi nii palju pole, ja kui ongi, siis tahetakse veel ilusam olla, ning siis armas puudritops, must ja punane- värvipulk ja lokikäärud peavad selleks kaasa aitama.

Imelikul kombel kahtlustatakse just neid kulmude värvimises, kellel need on tõeliselt mustad, kuna värvijad jäetakse millegi pärast kahesilma vahele.

Raske koorem voeres südamele ja mure silmade pärast oli kohe kadunud, kui kuulsin, kunstiring hakkab kõnelema jumestamisest, et selles õpetust anda. Ega nad muidu selle päälle ei oleks tulnud, kui nende oma silmad ka vist ei oleks valutanud.

Seda õpetlikku kõnet tuleks pidada laiemale hulgale, kuid ainult oma kooli rahvale. Kuulutusele võiks kirjutada, et täiskasvanuile ja vanemaile inimesile on see ka väga soovitav.

=====

LÖBUSÖIT HAASLAVALE.

Kiirelt lõikas paat vett. Mootor mirises. Olime lahkunud Emajõe Ateenast ja sõitsime nüüd mööda tüünet vee pinda oma "ekskursioonile". Ja mootor aina vurises. Ju libises ta roheliste kallaste vahel. Tundus sulnist lilledõhna. Ja südamesse asus midagi suurt ja avarat. Nauditi jälle kevadilu ja süda oli õnnest tulvil.

Nii mõnigi tundis lapselikku häameelt, et rasked koolitunnid ära jäid. Ja see õnn sulas laulusse.

Et maa oli lühike, saabusime varssi sihtsadamasse. Seal ootasid meid jalgratturid. Neid oli neli. Nad olid paadisõidu asemel eelistanud rattasõitu.

Jalgratturid ees, teised taga - nii ruttasime oma eesmärgi - Haage oru-poolle.

Vahepeal peatusime Haaslava seltsimajas, kus siis paar tiiru tantsu keerutasime. Aga kuu ei maldanud sealgi olla, vaid matkasime edasi.

Peatusime nüüd ilusas Haage orus. Vaatlesime ta järsku nõlvu ja kujutasime neid suure kuristikuga nõlvadena; tundusime (muidugi oma ettekujutuses) pisitillukeste turistidena ning mõtlesime: "Kui suur on kosmos, ja kui väike on inimene!"

Asetasime ennast mugavasti kolme- ja neljakaupa laagrisse ja einetasime. Alul söödi üsna rahulikult, sest kõhud olid tühjad, ent üha mindi elavamaks ja rõõmsamaks.

Varssi jooksti mööda nõlvu, mida alul kujutasime kuristikuga nõlvadena, ent nüüd olid nad üsna loivad.

Nii mõnigi tundis ennast meremehena, kui ta paljajalu ojja astus.

Kasteti kasemeid vette ja pritsiti teineteist. Oli nii midagi väikese lahingu taolist. Siis joosti nõlvadel ja mängiti murul tagumist paari.

Hullamisehoos saadi isegi sellega hakkama, et riputati klassijuhataja palitu männi latva.

Kui küll oli laagripaigas hullatud, sammusime otsejoones vesiveski poole. Ja vaadake ikka, kui hää on, kui oled koolis käinud ja geometriat õppinud: kohe tead, et sirge on kahe punkti vahel kõige lühem tee.

Paljudele tegi lõbu silla all libedaks läinud laudadel liulaskmine, mis aga lõppes halenaljaka juhtumisega: Nimelt üks meie kallis kooliõde harrastas ka seda sporti, kuid libises - kartsummi! ja oligi vees, kusjuures ta riided leaga määrdusid. Muidugi pidi ta nüüd "pesumammit" mängima.

Teised aga matkasid edasi. Mõõdusime talu "ussaiast", kus nägime pika habeme ja suurte sarvedega sokku, kel habe isegi niipikk oli, et ta näituselepanemist väärriks. Meie vihastasime seda "auväärt isandat" niivõrd, et pidime ise "sääred" tegema.

Teise veski juures kohtasime teise neljajalgsega, kuid see oli üleliia edev, nagu arvasime. Nimelt arvatavasi oli ta oma hambaid "Chlorodandi" hambapastaga puhastanud ja siis tahtis neid ka meie jalasäärtele näidata.

Õnneks olid meil aga päris konad jalutuskepid kaasas, nii silla pooleteised, mille abil ei lubanud tal oma kavatsust teostada.

Oli saabunud õhtupool ja kellaosutid näitasid, et on möödunud juba neli ja pooltundi üle keskpäeva. Nüüd pidime siis pöörduma koju. Ei tahtnud küll kuidagi lahkuda, kuid klassijuhataja ütles, et olevat vandunud laulmisõpetajale tütarlapsed lauluharjutusele ekskursioonilt tagasi tuua. Mine tea, ~~mine~~ võibolla hoidis ta teise käe sõrmed maa poole ja seega oleks töötus maksusetuks muutunud, kuid pidime ometi oma õpetaja sõnu uskuma, pealegi olime veel ristiinimesed ja ei tahtnud oma ligimest häтта jätta. Nii siis naasime üsna vara tagasi ja kell 6 olime juba linna sadamas. Teel saime aga õige tublisti kasta. Olime juba üsna märjad, kui reensime lauluharjutus-saali. Ent tuju oli siiski hää ja hää tuju krooniski kogu ettevõtte.

Ole tervitatud veel nüüd sa, kus sa juba minevikku vajud, sa üllas rõõmuküllane päev! Ja kuu veel heliseb mu kõrvud mälestis sinust.

L.Töldsep.

=====
A B S U R D U M.
=====

Õpilane, kes on lugemise=maanas, veedab terved ööd raamatute kallal, mille kohta vastav klassijuhataja hoiatavalt tähendab, et suurele lugemisele järgnevat hullumeelsus.

Õpilane: "Parem lugedes lolliks minna, kui lugemata lolliks jääda!"

=====

Laterna valgusel.

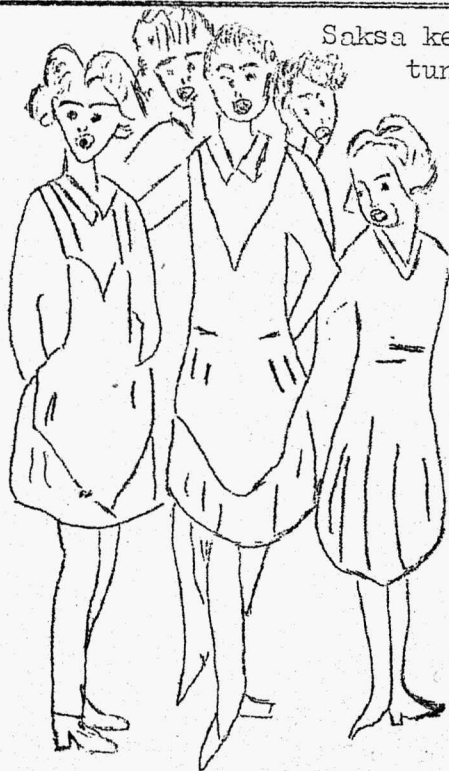

Toomel.

Kõnelused
testidest

Saksa keele
tunnis.

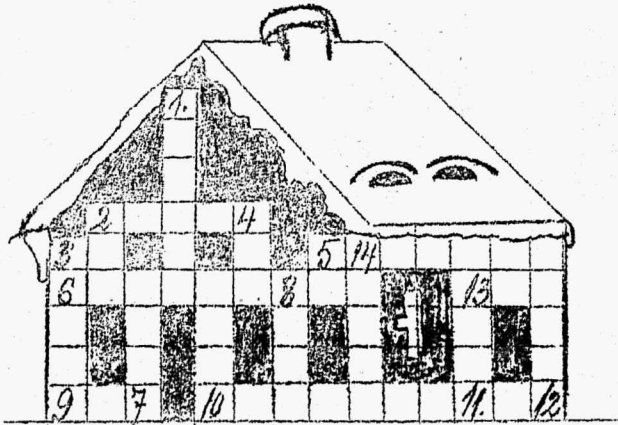
- Millal Kolumbus leidis Ameerika?
- Mis on mõla? Kas aer, kulp, labidas, õng, väster?
- Joosep Toots esineb tegelasena teoses "Poiss ja liblik", "Saatus", "Kevade", "Ungru krahv", "Elu tuli".

Kennst du das Haus, wo die Zitronen
"lernen"?

RISTSÕNADE MÕISTATUS.

(Hinnaline.)

Vasakult paremale:

- 2. Ühe A.Kitzbergi drama peategelase nimi.
- 5. Saarestik Atlandi ookeanis.
- 6. Saar Põhjameres.
- 9. Linn Saksamaal (Rheini ligidal).
- 10. Ülikoolilinn Lõuna-Saksamaal.
- 13. T.T.G. Kirjandusringi ajakiri.

Ülevalt alla:

- 1. Ühe O.Lutsu teose päalkiri.
- 2. Pöösas, mida Hiinas palju kasvatatakse.
- 3. Jögi Lõuna-Prantsusmaal.
- 8. Naisterahva nimi.
- 4. Määrsõna.
- 14. Naisterahva nimi.

Alt üles:

- 10. Prantsuse kirjanik.
- 11. Meesterahva nimi.
- 12. Linn Põhja-Itaalias.
- 7. Tarvilik maitsev toidu valmistamisel.

Kes 5. päeva jooksul pärast selle nri ilmumist saadab peatoimetajale õige lahenduse, saab auhinna Ed. Nuku "Trioletid Amcricille". On lahenduse saatjaid mitu, teeb loos otsuse.

Koolitöö lõpp

lähineb imekiirelt. Veel paarkümmend päeva, ja meid ei hoida enam kinni koolimaja seinad, oleme kui linnukesed vabad suve haljas looduses.

Kuid need kolm nädalat on täis kõiksuguseid askeldusi. Mis kõik ei sünni selle aja sees!!

Praegu on käimas kordamisnädalad ja eksamid. Viiendaid klasse, kes on sooritanud oma "magistri=töö", ootab veel 100-küsimuseline "kipsuse=proovimise" test, mida küll kardetakse asjaosaliste poolt, kuid mille kartmiseks ei tohiks olla erilisi põhjusi, sest antavad küsimused on liiga tuntud asjakesed.

Ees seisavad ja käes ongi osalt juba nn. "ekskursioonid". I-a kl. tegi juba oma lennu Haaslavale ära. I-b ja I-c on praegu, kui neid ridu kirjutatakse, seal-sarnas pillerkaaritamas. II klasside lühemad matkad on päevaküsimused. III klassid ehivad teele Petseri poole, IV klassid Põhja-rannikule. V klassid tahavad enne-tunnistused, õigemini "atestaadid" kätte saada, siis tuleb neil kaugem lend - kas Riiga või kodumaa kaunimaisse kohisse pikemaks ajaks suurema leivakotiga. Õpetajadki kergitavad tiibu, et lennata päevaks poolteiseks Helme kantidesse ja Virtsjärve Voori randa, võib olla, et ka mujale, kuhu silm sihib. Tagatipuks tuleb veel viimastel koolipäevadel kolossaalne ühislend loodusesse kogu koolil.

Selle kahe nädala sees loetakse läbi palju raamatuid õpilaste poolt, korrigeeritakse õpetajate poolt viimased viimad vihke, kirjutatakse palju-palju numbreid, antakse päratu hulk allkirju, koostatakse rida aruandeid, peetakse mitu-mitu istangut otsustatakse pooltuhande saatust, lõpetatakse ringide tegevust ja ajaleht "T.T.G." viskab fenomenaalse kiirusega rotatsioonist välja oma 15 ja viimse nri, enne 30maid. Viimne number töötab saada õige huvitav, kus võtavad sõna lõpp=punkti panemiseks peamiselt suuremad tuusad. Arukamad pead teavad, et need 20 päeva pole mitte pleekimiseks ega loiverdamiseks, vaid tõsiseks töötamiseks, viimseks jõuprooviks.

Head tahet ja tööindu järgmise ja viimse numbrini!

Tartus, 15.V. 1930.

"T.T.G." toimetus.